

Sygn. akt I C 778/16

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2016 r.

Sąd Rejonowy w Starogardzie Gdańskim I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSR Elżbieta Tramowska

Protokolant: st. sekr. sąd. Karolina Świdarska

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2016r. w Starogardzie Gdańskim

na rozprawie

sprawy z powództwa: (...) S.A. z siedzibą w W.

przeciwko: M. B.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej M. B. na rzecz powódki (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 969,47 zł (dziewięćset sześćdziesiąt dziewięć złotych 47/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 marca 2016 roku,
2. w pozostałym zakresie powództwo oddala,
3. zasądza od pozwanej M. B. na rzecz powódki (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 582,83 zł (pięćset osiemdziesiąt dwa złote 83/100) tytułem zwrotu części kosztów procesu, w tym kwotę 564,03 zł (pięćset sześćdziesiąt cztery złote 03/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,
4. wyrokowi nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

Sygnatura akt I C 778/16

UZASADNIENIE

Pozwem w elektronicznym postępowaniu upominawczym z dnia 30 marca 2016 roku powódka (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniosła o zasądzenie od pozwanej M. B. kwoty 1.546,76 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Jednocześnie powódka wniosła o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że dochodzone pozwem roszczenie wynika z zawartej pomiędzy stronami umowy pożyczki pieniężnej nr (...). Powódka podała także, że na dochodzone pozwem roszczenie składają się następujące należności: kwota 942,86 złote, stanowiąca sumę niespłaconych rat kapitałowych, kwota 26,61 złotych, jako skapitalizowana kwota odsetek umownych zwykłych/ kredytowych w wysokości 10 %

w stosunku rocznym od kwoty niespłaconego kapitału 942,86 złotych od dnia następującego po dniu zapłaty ostatniej raty pożyczki tj. od dnia 11 grudnia 2015 roku do dnia poprzedzającego dzień wniesienia pozwu tj. do dnia 23 marca 2016 roku, kwota 123,00 złote z tytułu kosztów przygotowania i wysyłki monitu, wezwania do zapłaty ostatecznego wezwania do zapłaty, kwota 75,00 złotych z tytułu kosztu przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego, opłata przygotowawcza w łącznej wysokości 334,29 złote oraz kwota 45,00 złotych tytułem opłaty administracyjnej.

Postanowieniem z dnia 19 maja 2016 roku wydanym w sprawie o sygn. akt VI Nc-e 460806/16 Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie VI Wydział Cywilny przekazał sprawę do Sądu Rejonowego w Starogardzie Gdańskim wobec stwierdzenia braku podstaw do wydania nakazu zapłaty.

Pozwana M. B. nie ustosunkowała się do żądania pozwu i nie stawiała się na rozprawę wyznaczoną na dzień 18 października 2016 roku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 27 października 2015 roku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą

w W. zawarła z M. B. umowę pożyczki nr (...) na kwotę 1.100,00 złotych, płatną w 7 ratach miesięcznych. Ustalono roczną stopę oprocentowania w wysokości 10 %. Poza spłatą pożyczki pozwana zobowiązana była zwrócić stronie powodowej opłatę administracyjną i opłatę przygotowawczą. Opłata przygotowawcza w kwocie 390,00 złotych została rozdzielana proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i uiszczana wraz z każdą ratą. Opłata przygotowawcza obejmowała poniesione przez powoda koszty czynności związanych z przygotowaniem umowy pożyczki w postaci m. in. kosztów obsługi dostarczenia

i podpisania umowy u klienta oraz badania zdolności klienta do spłaty pożyczki. Ustalono, że opłata administracyjna w kwocie 15,00 zł miesięcznie będzie uiszczana przez pozwaną wraz

z każdą ratą miesięczną i będzie obejmowała czynności związane z zarządzaniem kontem umowy pożyczki, monitorowaniem terminowości obsługi pożyczki, obsługą wniosków klienta, a także usługi contact center dla klienta oraz wysyłki komunikatów sms. Całkowita kwota do zapłaty wynosić miała 1.631,81 złotych.

Zgodnie z punktem 13 przedmiotowej umowy, w przypadku opóźnienia pozwanej

w spłacie rat pożyczki powód był uprawniony do podejmowania w odpowiedniej kolejności działań upominawczo - windykacyjnych, których koszty ponosić miał klient. Koszty te nie mogły przekraczać kwoty 198,00 złotych. Do działań upominawczo - windykacyjnych należało przygotowanie i wysyłka pierwszego monitu (koszt 25,00 złotych), przygotowanie

i wysyłka wezwania do zapłaty (koszt 49,00 złotych), przygotowanie i wysyłka ostatecznego wezwania do zapłaty (koszt 49,00 złotych), przekazanie sprawy do postępowania windykacyjnego (koszt 75,00 złotych). Podejmowanie kolejnych działań następować mogło po stwierdzeniu bezskuteczności poprzednich działań i dalszego opóźnienia klienta w spłacie zobowiązań.

(dowód: umowa pożyczki nr (...) - k. 23-29)

Pismem z dnia 08 stycznia 2016 roku, w związku z ujawnionym w księgach powoda, brakiem uregulowania przez pozwaną zadłużenia przekraczającym 10 dni, wynikającego

z umowy pożyczki nr (...), strona powodowa wezwała M. B. do uregulowania zadłużenia do dnia 15 stycznia 2016 roku. Na dzień wystawienia monitu zadłużenie pozwanej wobec powoda wynosiło 281,85 złotych, przy czym wysokość raty to 255,56 złotych, wysokość odsetek w kwocie 1,29 złotych oraz opłata w kwocie 25,00 złotych.

(dowód: monit z dnia 08 stycznia 2016 roku - k. 31)

Następnie pismem z dnia 25 stycznia 2015 roku z uwagi na upływ 20 dni od ostatecznego terminu zapłaty pierwszej raty, powód wezwał pozwaną do zapłaty, wskazując, że wysokość zadłużenia wynosi 330,85 złotych, przy czym wysokość raty to 281,85 złotych

i opłata w kwocie 49,00 złotych.

(dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 25 stycznia 2016 roku - k. 32)

Ostatecznym wezwaniem do zapłaty z dnia 10 lutego 2016 roku, powód poinformował, że pozwana nadal zalega ze spłatą pożyczki w wysokości 379,85 złotych. Na kwotę tę składa się wysokość raty w kwocie 330,85 złotych oraz opłaty w wysokości 49,00 zł.

(dowód: ostateczne wezwanie do zapłaty z dnia 10 lutego 2016 roku - k. 33)

Pismem z dnia 26 lutego 2016 roku powód poinformował pozwaną o rozwiązaniu umowy pożyczki z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia oraz wezwał pozwanego do zapłaty do dnia 11 marca 2016 roku całości wymagalnego zadłużenia

w kwocie 1.617,76 złotych. Na żadaną kwotę składał się kapitał w wysokości 942,86 złotych, odsetki w wysokości 21,44 złotych, opłata przygotowawcza w kwocie 334,29 złotych, opłata administracyjna w kwocie 60,00 złotych, opłaty za monit i wezwania w kwocie 257,88 złotych oraz odsetki z tytułu zadłużenia przeterminowanego w kwocie 1,29 złotych.

(dowód: wypowiedzenie umowy pożyczki wraz z ostatecznym wezwaniem do zapłaty i dowodem nadania -

k. 34-35)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w części zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie niniejszych rozważań należy wskazać, że stosownie do art. 339 § 1 k.p.c. jeżeli pozwany nie stawiał się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wyda wyrok zaoczny. Wówczas, na mocy art. 339 § 2 k.p.c. sąd wydając wyrok zaoczny przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda

o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

Sąd w dniu 18 października 2016 roku wydał wyrok zaoczny, bowiem pozwana nie stawiała się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę. Nie złożyła odpowiedzi na pozew. Jednocześnie, w ocenie Sądu, nie wystąpiły przesłanki pozytywne zawarte w treści 339 § 2 k.p.c. i dlatego, Sąd częściowo oddalił powództwo, o czym poniżej.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 września 1997 roku, w sprawie o sygn. akt I CKU 115/97 stwierdził, że w wypadku uzasadnionych wątpliwości nie można wydać wyroku zaocznego, opierając się tylko na twierdzeniach powoda o okolicznościach faktycznych. Należy przeprowadzić postępowanie dowodowe w celu wyjaśnienia powstałych wątpliwości. Sąd ma zatem każdorazowo obowiązek krytycznego ustosunkowania się do jego twierdzeń

z punktu widzenia ich ewentualnej zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy.

Zawarte w pozwie twierdzenia budziły wątpliwości Sądu, wobec czego uznał on za konieczne przeprowadzenie postępowania dowodowego.

Należy wskazać, że strony postępowania łączyła umowa pożyczki. Zgodnie zaś

z treścią art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Strona powodowa jest przedsiębiorcą zajmującym się prowadzeniem działalności gospodarczej w zakresie udzielania pożyczek gotówkowych i przy zawieraniu umów posługuje się wzorcami umownymi. Dlatego też należało ustalić, czy postanowienia umowy zawartej w dniu 27 października 2015 roku były dla jej stron wiążące. Sąd bowiem może, a

nawet powinien dokonywać oceny postanowień zawartych umów, a także postanowień samych wzorców umów, co do ich zgodności z prawem.

Zgodnie z treścią art. 385 § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Postanowienie umowy może zatem zostać uznane za niedozwolone po łącznym spełnieniu wskazanych wyżej przesłanek. W treści przepisu art. 22 k.c. pod pojęciem konsumenta wskazuje się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Zawarta pomiędzy stronami umowa pożyczki nie była związana z działalnością zawodową ani gospodarczą pozwanego.

W ocenie Sądu postanowienia umowy pożyczki nr (...) są niedozwolone

w zakresie, w jakim przewidują obowiązek uiszczenia przez pożyczkobiorcę opłaty przygotowawczej, opłaty administracyjnej oraz poniesienia kosztów z tytułu działań upominawczo - windykacyjnych w określonej w umowie wysokości. Sąd Apelacyjny

w W. w wyroku z dnia 25 maja 2010 roku, sygn. akt VI ACa 1256/09 stwierdził, że ocena nieuczciwego charakteru postanowienia wzorca umownego w ramach kontroli abstrakcyjnej wymaga dokonania przez sąd weryfikacji "przyzwoitości" konkretnej klauzuli. Sąd powinien ustalić, jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w braku takiej klauzuli. Jeżeli konsument byłby w lepszej sytuacji, gdyby konkretnego postanowienia wzorca nie było, należy przyjąć, że ma ono charakter nieuczciwy. W sytuacji, gdy nie jest możliwe stwierdzenie, w jaki sposób zakres praw i obowiązków stron w określonym obszarze normowany jest przez przepisy prawa, które znalazłyby zastosowanie w braku ocenianego postanowienia zaczerpniętego z wzorca, ocena uczciwego charakteru postanowienia wymaga odwołania się do opartego na dobrych obyczajach w gospodarce rynkowej wzorca zachowań przedsiębiorców, zrekonstruowanego z założeniem, że to konsument ma być głównym beneficjentem rywalizacji między przedsiębiorcami.

Wobec powyższego stwierdzić należy, że zapisy umowy, które zastrzegają konieczność uiszczenia świadczeń ubocznych w postaci opłaty przygotowawczej i opłaty administracyjnej oraz ponoszenia kosztów czynności upominawczo - windykacyjnych na poziomie określonym we wzorcu, ewidentnie naruszają interesy konsumenta oraz kształtują jego prawa w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, a tym samym stanowią klauzule niedozwolone

w rozumieniu art. 385 k.c. i należy uznać je za godzące w równowagę kontraktową tego stosunku. Skutkuje to ich bezskutecznością w zakresie wysokości przedmiotowych opłat.

Sąd Okręgowy w Warszawie, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawie XVII AmC 1143/14 w orzeczeniu z dnia 25 lutego 2016 roku uznał postanowienie wzorca umownego przedkładanego przez powoda w zakresie kosztów przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego - 75,00 złotych za niedozwolone i zakazał jego wykorzystywania w obrocie z konsumentami.

Opłaty i koszty czynności upominawczo - windykacyjnych określone w umowie

w świetle czynności nimi objętych są rażąco wygórowane. Analizując zasadność roszczenia

w tym zakresie podnieść trzeba, iż co prawda wysokość tych kosztów została ustalona umową stron, to jednakże pamiętać należy, że swoboda umów nie pozostaje całkowicie dowolna i podlega pewnym ograniczeniom. Przywołać należy w tym kontekście treść przepisu art. 353 k.c., stosownie do którego treść lub cel stosunku prawnego ułożonego przez strony nie może sprzeciwiać się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Zdaniem Sądu zapisy postanowień umowy pożyczki, sprzeczne są

z zasadami współżycia społecznego i kształtują obowiązki drugiej strony umowy (pożyczkobiorcy - pozwanej) w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami. Określone bowiem przez stronę powodową opłaty i koszty nie mają jakiegokolwiek uzasadnienia i powiązana ekonomicznie z poniesionymi rzeczywiście wydatkami. Należy przy tym wskazać, że zasadniczym wynagrodzeniem pożyczkodawcy z tytułu umowy pożyczki są odsetki. Ustawodawca w art. 359 § 2 k.c. określił maksymalny limit odsetek, które mogą zostać zastrzeżone w umowie. Celem wprowadzonej regulacji było ograniczenie wysokości wynagrodzenia jakie na swoją rzecz może zastrzec pożyczkodawca kosztem pożyczkobiorcy. Przepis ten odnosi się do odsetek, gdyż to one powinny stanowić główny koszt związany

z pożyczką. Pozostałe koszty nie powinny generować dla pożyczkobiorcy znaczących kosztów.

W ocenie Sądu dodatkowe koszty pożyczki w postaci opłaty przygotowawczej oraz opłaty administracyjnej należało uznać za zawyżone. Strona powodowa nie udowodniła bowiem w toku niniejszego postępowania, aby opłaty te były niezbędne oraz że poniosła je

w wysokości wskazanej w treści umowy. Opłata przygotowawcza w kwocie 390,00 złotych obejmować miała poniesione przez stronę powodową koszty czynności związanych

z przygotowaniem umowy pożyczki, do których przykładowo należały koszt obsługi dostarczenia i podpisania umowy u klienta i badanie zdolności klienta do spłaty pożyczki. Strona powodowa nie podała w jaki sposób dokonywała weryfikacji zdolności kredytowej pozwanej ani też, że poniosła z tego tytułu jakiegokolwiek koszty. Czynnością przygotowawczą z całą pewnością jest również przygotowanie samego dokumentu umowy. Biorąc pod uwagę fakt, iż umowa sporządzona została na stosowanym przez stronę wzorcu umownym koniecznym było jedynie jego uzupełnienie o kolejny nr ewidencyjny umowy, aktualną datę, dane pozwanej, kwotę udzielonej pożyczki oraz harmonogram spłaty. Czynności te zatem nie uzasadniały obciążeniem pozwanej tak wysoką opłatą przygotowawczą.

Opłata administracyjna miała natomiast charakter comiesięcznej opłaty w wysokości 15,00 złotych i obejmowała czynności związane z zarządzaniem kontem umowy pożyczki, monitorowaniem terminowości obsługi pożyczki, obsługą wniosków klienta, a także usługi contact center dla klienta oraz wysyłki komunikatów sms. Czynności te stanowią przejawy bieżącej działalności strony powodowej i ich koszt nie może, zdaniem Sądu, obciążać pozwanej bezpośrednio. Opłata ta winna, podobnie jak opłata przygotowawcza, obciążać pozwaną jedynie z tytułu rzeczywiście poniesionych przez stronę powodową wydatków, których z całą pewnością nie stanowi gotowość do obsługi wniosków klienta, infolinii (contact center), czy wysyłania wiadomości sms. Strona powodowa nie wskazała, iż tego rodzaju usługi były na rzecz pozwanej świadczone. Samo zaś zarządzanie kontem umowy

i monitorowanie terminowości płatności ogranicza się wyłącznie do sprawdzenia czy rata pożyczki wpłynęła na rachunek strony powodowej w terminie.

Sąd nie znalazł również żadnej podstawy do obciążenia pozwanej rzekomo poniesionymi przez stronę powodową kosztami działań określonych jako upominawczo - windykacyjne. Nawiązując do treści umowy pożyczki wskazać należy, że w pkt 13 określono uprawnienie strony powodowej do obciążenia pozwanego w przypadku opóźnienia

w terminowej spłacie zadłużenia kosztami działań upominawczo - windykacyjnych z tytułu przygotowania i wysłania pierwszego monitu kwotą 25,00 złotych, z tytułu przygotowania

i wysłania wezwania do zapłaty kwotą 49,00 złotych, z tytułu przygotowania i wysłania ostatecznego wezwania do zapłaty kwotą 49,00 złotych oraz z tytułu przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego kwotą 75,00 złotych. Zastrzeżone przez stronę powodową w/w koszty nie przystają w żaden sposób do obowiązujących powszechnie w obrocie gospodarczym kosztów wskazanych czynności. Podniesione na etapie postępowania sądowego żądanie zapłaty związane z niewywiązaniem się kontrahenta z przyjętego na siebie zobowiązania ma na celu wyłącznie rekompensatę strat poniesionych przez drugą ze stron umowy i nie może prowadzić do uzyskania dodatkowych korzyści. Jak już wspomniano powyżej Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawie XVII AmC 1143/14 w orzeczeniu z dnia 25 lutego 2016 roku uznał postanowienie wzorca umownego

przedkładanego przez powoda w zakresie kosztów przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego - 75,00 złotych za niedozwolone i zakazał jego wykorzystywania w obrocie z konsumentami. Z powodów wskazanych powyżej, kwestionowane postanowienia umowy są nieważne w takiej części,

w jakiej - w okolicznościach sprawy - zasady współżycia społecznego ograniczają zasadę swobody umów (art. 353 1 k.c. w zw. z art. 58 § 2 i 3 k.c.).

Należy również wskazać, że strona powodowa nie udowodniła zasadności żądania zwrotu kosztów upominawczo - windykacyjnych. Nie przedłożono bowiem żadnego dowodu na okoliczność wysłania do pozwanego monitu z dnia 08 stycznia 2016 roku, wezwania do zapłaty z dnia 25 stycznia 2016 roku i ostatecznego wezwania do zapłaty z dnia 10 lutego 2016 roku, co uniemożliwiało przyjęcie, iż z tytułu wysyłki tych pism strona powodowa poniosła jakiegokolwiek koszty.

W ocenie Sądu zasadnym okazało się zatem jedynie żądanie zapłaty kwoty 969,47 złotych, którą stanowiła wysokość niespłaconego kapitału pożyczki i skapitalizowanej kwoty odsetek umownych w wysokości 10 % w stosunku rocznym liczonych od kwoty 1.100,00 złotych.

O odsetkach od kwoty zasądzonej orzeczono zgodnie z żądaniem pozwu na podstawie art. 481 k.c., który stanowi, że jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

W myśl art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c. Sąd z urzędu nadaje wyrokowi zaocznemu uwzględniającemu powództwo rygor natychmiastowej wykonalności.

O kosztach procesu sąd orzekł zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów, stosownie do art. 100 k.p.c. Wobec tego, że strona powodowa wygrała sprawę w ok. 60 %, Sąd zasądził od pozwanej na jej rzecz koszty procesu w wysokości 582,83 złote.